

אמרות הי"ם

אמרות מאירות מתורת
הרב חיים דרוקמן

כולל מפתח תגיות למציאת אמרות
לפי מילות מפתח

אור עציון ספרי איכות תורניים
המכון התורני ע"ש ר' יצחק וחנה ז"ל סטרולוביץ'

פתח דבר

בנר שמיני של חנוכה ה'תשפ"ג נלקח מאיתנו מורנו ורבנו האהוב, הרב חיים דרוקמן זצ"ל. הרב, שחי חיי שליחות, היה ראש ישיבה גדול, מפיץ תורה ברבים, מחנך דגול, אוהב ישראל בלב ובמעשה, לוחם נאמן למען שלמות הארץ, ומנהיג ציבור חשוב ומרכזי.

הרב, שגילם בחייו את ערכי הציונות הדתית, לא רק חי על פי ערכים אלו, אלא גם חנך את רבבות תלמידיו ותלמידי תלמידיו ללכת בדרכם ומסר את נפשו ליישומם במדינת ישראל המתחדשת.

את תורתו מסר הרב בעיקר בשיעורים בעל־פה, ובתריסר השנים האחרונות החל להפיץ את תורתו גם בכתב, בכ"ה ספרים, הגדושים בתורה מאירה בשלל תחומים ונושאים.

בחודשים שלאחר פטירתו, גברה ההתעניינות בתורת הרב. רבים מבקשים להתחבר אליה, ודרכה לדמותו המרוממת והמאירה. לא פעם עולות בקשות לציטוטים של הרב בנושאים רבים. בקשות אלו באות בעיקר ממחנכים ומחנכות, מדריכים ומדריכות, המבקשים להפגיש את תלמידיהם וחניכיהם עם דמותו של הרב דרך משפטים קצרים ועמוקים.

ספר זה, שנועד לענות על הצורך הזה, אוגד בתוכו כמאתיים משפטים, הלקוחים מספרי הרב, נאומים וראיונות. כדי להקל על מציאת נושאים בספר, נוסף בסופו תוכן ערכים מפורט, המפנה ל"תגיות נושאים", הנמצאות בשולי עמודי הספר.

תקוותנו כי הספר יסייע בקירוב הציבור הרחב לדמותו ולתורתו הגדולה והמאירה של הרב, ועל ידי כך תוסיף רוחו להאיר לנו גם אחרי לכתו ותתווה לנו את הדרך בדור מיוחד זה.

עומר פדור, תלמיד הרב ועורך הספר
י"א באייר, תשפ"ג

חביב אדם

עלינו לאהוב את כל האדם,
את כל הטוב שבו,
ובראש ובראשונה –
את צלם האֱלֹהִים
שקיים בכל אדם בעולם.
(התורה לדורנו, ויקרא, עמ' 125)

צלם אֱלֹהִים

אומות העולם

אהבת הבריות

עין טובה

גם אם איננו מסכימים
עם דרכו של אדם מסוים,
אל לנו למחוק
את כל **הדברים החיוביים** שעשה.
(ואשיבה, משפחה, עם וארץ, עמ' 128)

עין טובה

מעשה טוב

מורכבות

ישעיהו ב' י'

כשם שאב אוהב למי שאוהב את בנו –
כך ה' אוהב למי שאוהב את ישראל בניו.

(התורה לדורנו, שמות, עמ' 45)

כל ישראל

מובן שפשוט יותר לאהוב
את מי שמתנהג כראוי,
אך צריך לדעת לאהוב
כל אדם מישראל.

(התורה לדורנו, שמות, עמ' 45)

עין טובה

אהבת ישראל

התורה ארץ ישראל

האידיאל הוא להקים עם שלם,
הצועד כולו בדרך ד',
עם שלם החי בארצו כעם ריבוני
ועוסק בכל תחומי החיים.

(התורה לדורנו, בראשית, עמ' 281)

תורה ועבודה

ריבונות

ארץ ישראל

התורה מרוממת

לא יעלה על הדעת
שאדם ילמד תורה
ויתנהג בשפלות ובגסות,
אדם צריך לתת לתורה
לרומם את חייו.

(אבות לבנים א, עמ' 311)

קידוש החיים

מוסר

בּוֹרְאֵי הַיָּקָר

אין חלל ריק, אין וָאקום
בור שאין בו "מים", תוכן חיובי,
יתמלא חיש מהר "נחשים ועקרבים",
תוכן שלילי, מזיק וארסי.
(לזמן הזה, תמוז, עמ' 103)

תוכן

ערכים

חובבה לאומית ודתית

– כדי למלא את חובתי **הלאומית** –

אני לומד **תורה**,

– וכדי למלא את חובתי **הדתית** –

אני מתגייס **לצבא**.

(בחיל וברוח, עמ' 352)

צה"ל

לימוד תורה

לאומיות

מצוות הצבא

מצוות הצבא

איננו מתגייסים לצבא
כדי "לעשות טובה" למישהו,
לשרת צרכים של אדם זה או אחר,
הגיוס לצבא הוא **מצווה!**

(בחיל וברוח, עמ' 69)

צה"ל

מצוות הצבא

ההנני!

הנני לדבר הנעלה ביותר,
הנני לדבר הקשה ביותר,
הנני לכל מה שאתה מצווה אותי,

הנני!

(מדברים שנשא בעצרת מחאה בכפר מיימון)

אדם צריך להיות מוכן לכל מה שיידרש ממנו,
בין שהוא מוצא חן בעיניו – ובין שלא,
בין שהוא קל לו – ובין שקשה,
בין שיש בדבר שכר מרובה – ובין שהשכר מועט.

הנני!

(בחיל וברוח, עמ' 135)

שליחות

מסירות

הנני

תכלית החיים

מהי תכלית החיים?
בשביל מה אנו חיים?
אין ספק שתכליתם של החיים היא
שנעשה טוב.
שנקיים מצוות ונעשה מעשים טובים.
זו תכלית החיים האמיתית.

(בחיל וברוח, עמ' 164)

תכלית החיים

עשיית טוב

מצוות

מסירות

מפרתח תגיות

63	ארציות		
42, 41	ארץ ישראל		
	ב		
165, 192, 185, 180	ביטחון	217	אבלות
48	בין אדם לחברו	154, 36	אברהם אבינו
219, 218	בין המצרים	163, 159	אדם גדול
37	ביקורת	114, 111	אהבת ד'
64	בית כנסת	206	אהבת הבורא
119, 118	בן חורין	21, 20, 10	אהבת הבריות
115	בניין האישיות	131, 157, 36	
94	בני ישיבה	18, 14	אהבת חנים
79	בריאה	18, 17, 16, 13, 12	אהבת ישראל
176, 136	בריאות רוחנית	30, 27, 19, 10	אומות העולם
43	ברית מילה	57	אור זרוע
	ג	19	אור לגויים
	גאולה	52	אור תורה
72, 79	גבורה	27	אושר
125	גופניות	34, 33, 32	אחדות ישראל
55, 43, 42	גילוי אֱלֹהִים	205, 35	
69	גלות	15	אחים
71, 69, 64		159, 123, 115, 28	אחריות
	ד	99	אידיאולוגיה
	דאגה לכלל	158, 108	אידיאל
107, 53	דבקות בתורה	133	איש ואישה
187	דורות	216	איש של תורה
105, 74	דעת אֱלֹהִים	, 160, 157, 156, 155	אכפתיות
49		134, 133, 131	
		121, 74, 153	אמונה
		108	אמת
		134, 133, 156	אנוכיות
		135, 193, 113	אנושות

116 ,96	חיי קודש		ה
113 ,106 ,105 ,104 ,85	חינוך	168 ,160	הארה
219	חיסרון	207 ,143	הודיה
136	חיצוניות	142	הטבה לישראל
191 ,189 ,119 ,118	חירות	207 ,204	הכרת הטוב
181 ,180	חנוכה	85	המן
215 ,177 ,157	חסד	149 ,142 ,141	הנני
114	חסידות	187	הסתר פנים
128	חסרונות	186 ,185	השגחה
143	חשבון נפש	165	השתדלות
180	חשמונאים	81	השתתפות בגאולה
120	חשק	132 ,122 ,73 ,79	התחדשות
	ט	153	התמסרות
	טבע	125	התעלות
29	טבע האדם		ו
135	טבעיות		ויטמין
176	טבע פנימי	62	
118	טהרה		ז
126	ט"ו בשבט	134 ,133	זוגיות
184 ,183 ,182	טובת ישראל	160	זיכוי הרבים
15	טומאה	52	זיכוי המידות
65	טורח	74 ,73 ,71 ,70	זכותנו על הארץ
59	טיול	85	זקיפות קומה
184	טכנולוגיה		ח
113			חומריות
	,	63 ,55 ,43	חורבן
189 ,143 ,142	יום הולדת	219	חורבן וגאולה
203 ,202 ,201	יום הזיכרון	218	חושך
205 ,204		168	חושניות
178	יום הכיפורים	136	חזון
207 ,206 ,196	יום העצמאות	163 ,100	חטא
212 ,209 ,208		174	חיבור לעם
		161	

מפתח תגיות

124, 111	להיות אדם	198, 197, 196	יום השואה
109	לידה	200, 199	
112	לימוד מהמציאות	212	יום ירושלים
51, 109, 91, 50	לימוד תורה	158, 154	יחידים
121, 119		162, 153, 87	ייאוש
112	לקח	165, 164, 163	
126	לשון הרע	130, 52	ייחודיות
		137, 85, 28, 27	ייחוד ישראל
	מ	188	יין
35, 33, 17, 15, 14	מאבק בעם	87	ייסורים
186	מגילת אסתר	72, 64, 89	יישוב הארץ
97, 94, 89, 88	מדינת ישראל	177, 176, 175, 174	ימים נוראים
209, 208, 202		193, 191, 190	יציאת מצרים
113	מדע	57, 55, 54	יצר הרע
111, 48, 45	מוסר	166, 125, 65	
105, 49	מוסר אלוהי	73	ירושת אבות
11	מורכבות	94	ישיבת הסדר
35, 33, 17, 16, 15, 14	מחלוקת	70, 68	ישראל וארצו
71, 70	מלחמה	214	ישראל ותורתו
161, 160	מנהיגות		
166, 153, 147	מסוגלות		נ
146, 145, 144, 142, 141	מסירות	195, 82	ניסופים
202, 199, 158, 149, 147		110	כיף
152	מסירות נפש	162	כישלון
11	מעשה טוב	214	כלל ישראל
57, 56, 148, 48, 144, 44	מצוות	206	כנסת ישראל
166, 126, 121, 114, 59, 58		207	כפיות טובה
92, 91	מצוות הצבא	130	כתר
167	מצוקה רוחנית		
117, 75, 116, 64	מקדש		ל
140	מרכזיות האדם	47, 66	לאומיות
86	משברים	66	לב
208, 182, 87, 82	משיח	137	לבוש
151	משימה	211, 210	ל"ג בעומר

מפתח תגיות

112, 46, 145	ערכים	135, 134, 16	משפחה
65, 144 טוב	עשיית	195	מתן תורה

פ

188, 187, 186, 185	פורים	108	
62	פירות הארץ	218	
181	פך השמן	158	
129, 127	פנימיות	150	
191, 190, 189	פסח	183	
194, 193, 192		192	
155, 147, 88, 32, 31	פרט וכלל	150	
131, 110, 107, 156		164, 175, 86	
49	פרטי תורה	211, 200, 30, 29	
104, 95	פשרנות	157	

צ

70	צדקת הדרך		
97, 94, 93, 92, 91	צה"ל		
204, 203, 202, 201			
217	צום		
97, 96, 95	ציונות דתית		
100, 99, 98			
10	צלם אֱלֹהִים		
162, 86, 83	צמיחה		
137, 136	צניעות		
161	זער		
174	זער התשובה		
204	זפירה		
211, 87	זרות		

ק

74	קביעה אֱלֹהִית		
63, 55, 62, 43	קדושה		
137, 169, 116, 75			

נ

		135, 134, 16	משפחה
		195	מתן תורה
		108	נוער
		218	נחמה
		158	נחשונים
		150	נטו וברוטו
		183	נטיעה
		192	ניסים
		150	ניצול החיים
		164, 175, 86	נפילה
		211, 200, 30, 29	נצח ישראל
		157	נשיאה בעול
		58, 26, 25, 24, 23	נשמה
		129, 127, 124, 119	

ס

		169, 181, 24, 23	סגולת ישראל
		179, 178	סוכות
		148	סיפוק
		195	ספירת העומר
		23	ספר תורה

ע

		122, 121, 117	עבודת ד'
		56	עולם הזה
		173	עונג
		164	עיכוב בגאולה
		106, 25, 15, 14, 13, 11	עין טובה
		190, 152, 29	על טבעי
		66	עצמיות
		32, 31	ערבות הדדית
		50	ערך

120 ,116 ,108 ,100	שמיים	98 ,67	קדושה משולשת
200 ,198 ,85 ,30	שנאת ישראל	68	קדושת הארץ
	ת	68	קדושת ישראל
54	תבלין	82 ,78	קיבוץ גלויות
158 ,84 ,83 ,78	תהליך הגאולה	57 ,45 ,153 ,151	קידוש החיים
59	תודעה	117 ,116	קידוש המציאות
46	תוכן	111 ,69 ,93	קידוש השם
169 ,157 ,88	תורה	122	קיפאון
42 ,41 ,100 ,98	תורה ועבודה	,36 ,22 ,21 ,20	קירוב לתורה
48	תורה משמיים	160 ,111 ,109 ,53	
47	תורת ארץ ישראל	105 ,51 ,83	קמעא קמעא
109 ,42	תחייה	128	קרבת אֱלֹהִים
79	תחיית המתים	167 ,166 ,40 ,87 ,86 ,80	קשיים
143	תחנה		ר
186	תחפושות	41	ריבונות
56 ,54 ,51	תיקון האדם	120 ,81	רצון
132 ,123 ,115 ,106		149	רצון ד'
47	תיקון החיים	210	רשב"י
40	תיקון העולם	124	רשעות
,113 ,44 ,153 ,151 ,101	תיקון עולם		ש
123 ,154 ,153		216 ,215 ,214 ,213	שבועות
,148 ,145 ,144	תכלית החיים	173 ,172	שבת
172 ,150		130 ,17	שונות
28	תכלית העולם	71 ,67 ,66	שיבה לארץ
106	תלמיד	127	שירה
132 ,131 ,130 ,129 ,128	תפילה	151	שירות לאומי
164 ,162 ,125 ,86	תקומה	194	שירת הים
90	תרבות	161 ,75 ,64	שכינה
156 ,110 ,155	תרומה לכלל	27	שלום
176 ,66 ,175 ,22	תשובה	145 ,142 ,141	שליחות
		151 ,146 ,147	
		104 ,98 ,95 ,67 ,82 ,80	שלמות
		121 ,185 ,149 ,148	שמחה